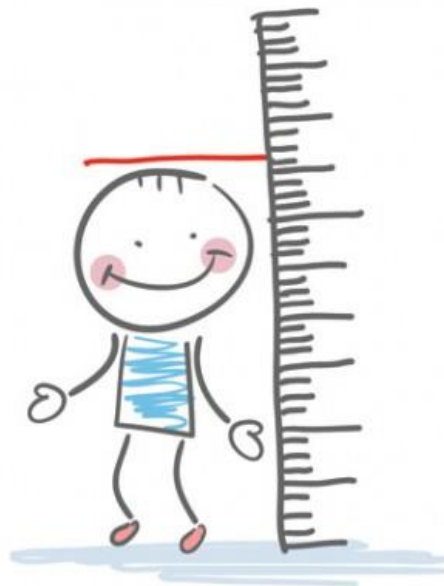

РЗИ – МОНТАНА

А н а л и з ***на*** ***здравословното състояние*** ***на организираните детски и*** ***ученически колективи в*** ***област Монтана*** ***за 2019 година***

2020 година

Настоящият анализ има за цел да представи резултатите от основния профилактичен преглед, проведен през 2019 година, съгласно Наредба № 3/27.04.2000г. за здравните кабинети в детските заведения и училищата. Медицинският специалист извършва анализ на здравословното състояние на обслужваните от него деца и ученици въз основа на получените данни от личния (семеен) лекар и изпраща анализа в Регионалната здравна инспекция.

Информация за здравословното състояние на децата и учениците е постъпила от 57 училища и 54 детски заведения в област Монтана.

Анализът на данните сочи, че през учебната 2019/2020 година данни за проведени профилактични прегледи са получени за 65% от децата. Ниска е събираемостта на резултатите от основните профилактични прегледи. Като причина се явява непопълнени талони 5 и 6 от личните лекари за здравословното състояние на децата. В сравнение с предходната 2018 година резултатите показват намаляване с 37%. За периода от 2012 г. до 2019 г. събираемостта варира от 61% до 98%. При учениците обхвата с профилактични прегледи е 67%, т. е. има намаляване на процента на получената информация спрямо предходната година с 28%. Събираемостта на данните за прегледаните учениците през годините показва повишаване като цяло, изключение правят 2018г. и 2019г., като през 2019г. има намаляване с 33 %.

Събираемост на резултатите от основните профилактични прегледи в проценти.

Година	Децa	Ученици
2012	96%	86%
2013	93%	88%
2014	97%	90%
2015	98%	93%
2016	93%	86%
2017	96%	94%
2018	95%	92%
2019	61%	67%

Общият брой на децата и учениците, чието здравословно състояние е проследено в анализа:

- От 0 – 3 години – 314 лица;
- От 3 – 7 години – 1787 лица;
- От 7 – 14 години – 3974 лица;
- От 14 – 18 години – 3620 лица.

ОЦЕНКА НА АНТРОПОМЕТРИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА ДЕЦАТА ОТ ДЕТСКИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ.

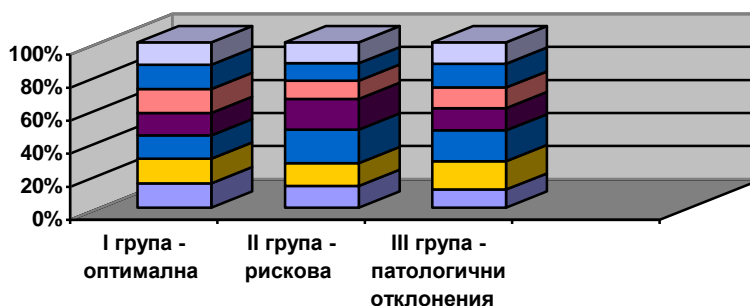
1. Индивидуална оценка на ръста

Ръстът е най-стабилният показател за физическото развитие. При извършване на индивидуална оценка на ръста, децата се разпределят в три групи, както следва:

- I група – „оптимална“
- II група – „рискова“
- III група – „патологични отклонения“, която е разделена на: под и над нормата.

Индивидуална оценка на ръста е направена на **3283** деца или на 87% от общият брой децата включени в анализа. Процентът на измерените деца на ръст намалява от преходната 2018 година. Данните от оценката на ръста показват, че в I-ва оптимална група попадат 3283 деца, във II-ра рисковата група попадат 205 деца. В III-та група с патологични отклонения попадат 63 деца или 1.7% от измерените деца.

Чести отсъствия от детските заведения, напускането им и неподадени талон №5 и №6 от личните лекари са причина 5.5% от обслужвания контингент да не бъде измерен. Процентното съотношение на брой измерени деца спрямо преходните години показва спад. Наблюдава се повишаване с 1.1% на новооткрити в рисковата група в сравнение с преходната 2018 година. В групата на патологичните отклонения от 1.4% през 2013 г. се отбелязва повишение с 0.6% през 2014 година и този процент се запазва от 2015 г. до 2018 г., а през 2019г. се наблюдава спад в новооткритите случаи на патологични отклонения.

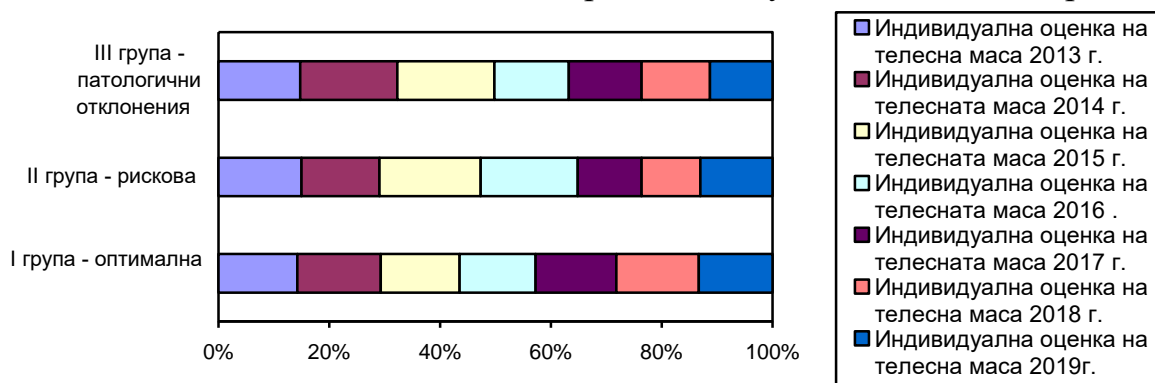
2. Индивидуална оценка на телесната маса

Теглото е другият основен показател за физическо развитие и здравословно състояние на децата и учениците. Той се разглежда винаги съпоставен с ръста. Съобразно стойностите на показателя, децата се разпределят също в три групи, както следва:

- I група – „оптимална“
- II група – „рискова“
- III група – „патологични отклонения“, която е разделена на: под и над нормата.

Индивидуална оценка на телесната маса е направена на **3448** деца или на 91% от общия брой деца включени в анализа. От тях с нормална телесна маса са 3099 деца – 82% , имаме спад с 10% спрямо 2018 г. В рискова група са 264 деца или 7% от измерените деца на тегло, тук се повишава процента спрямо 2017 г. и 2018г. За периода от 2012 г. до 2014г. в рисковата група са попадали от 7% до 8%, а през 2015 г. 10 % са измерените деца в риск. В III-та група с патологични отклонения са 85 деца, под нормата 30 деца. През 2018 г. децата с телесна маса над нормата са 70 броя или 1.8% от общия брой, което показва понижаване с 0.2% спрямо 2018г. За периода 2012 г. до 2015 г. отчетените резултати са 2% с наднормено тегло от общия брой деца. През 2018 г. децата над нормата са 55, което е 1.5% от общия брой обхванати деца в анализа.

Не е направено измерване на телестна маса при 5.5% от децата. Причината за това остава същата, като при индивидуалната оценка на ръста.

3. Физическа дееспособност

Анализът на физическия статус на децата от детските заведения в областта сочи, че 66% са покрили нормите за физическа дееспособност за съответната възраст или от 3755 деца нормите са покрити от 2497 деца. За периода от 2012 г. до 2015 г. най-ниският процент от 79% е отчетен през 2014 г., а най-високият от 89% е отчетен през 2012 г. В сравнение с 2017 г. през 2018г. имаме намаляване с 6%. През 2019г. се отчита най-ниският процент до сега.

ЗДРАВΟΣЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА

За учебната 2019/2020 г. от 3172 деца на възраст от 0-7 години резултати от профилактични прегледи са представили 2307 деца или 72%. Събираемостта на информацията е 61%.

В яслена възраст от подлежащи 539 деца, са обхванати 314 деца или 58%. Във възрастта от 4-6 години резултати от проведен профилактичен преглед са получени за 1787 деца или 56%, при подлежащ контингент от 3162 деца. Съпоставени спрямо 2018 година резултатите са с 37% по-малко.

При профилактичните прегледи са открити заболявания при 182 деца, като от тях са подадени 58, а разпределението е както следва: до 3-годишна възраст 16 деца и от 4-6 години – 166 деца.

Отнесено към общия брой на новооткритите заболявания, разпределението е следното:

- Захарна болест / диабет / - 3 деца, 2 на възраст 0-3г. и 1 на възраст 4-6г.
- Затлъстяване – 26 деца във възрастовата група от 4-6 години. Спрямо предходната година се наблюдава понижаване на новорегистрираните случаи.
- Болести на кръвта и кръвотворните органи – 3 деца, във възрастова група 4-6г.
- Специфично забавяне в развитието – 12 деца, във възрастова група 0-3г. – 3 деца, във възрастова група 4-6г. – 9 деца
- Детска церебрална парализа – 2 деца, във възрастова група 4-6г.
- Епилепсия – 8 деца, във възрастова група 4-6г.
- Смущение в зрението – 26 деца, във възрастова група 0-3г. – 3 деца, във възрастова група 4-6г. – 23 деца. Новорегистрираните случаи намаляват спрямо 2018 г.
- Глухота – 2 деца във възрастова група 4-6г.
- Хронични заболявания на тонзилите и аден. вегетации – 4 деца, във възрастова група 4-6г.
- Алергичен ринит – във възрастова група 4-6г. – 9 деца. Констатира се увеличаване във възрастовата група 4-6г. спрямо предходната 2018г.
- Пневмония – 11 деца, 1 дете от 0-3г. и 10 във възрастова група 4-6г. При съпоставка с предходната година процентите намаляват – при 10% през 2018, през 2019г. – 6%. През 2015 г. са регистрирани 5%, през 2016 г. – 4%., а през 2018г. са с 3% повече от предходната 2017 година.
- Хроничен бронхит – 14 деца във възрастова група 4-6г. 16% или 33 деца, като 28 от тях са на възраст от 4-6 г. и 5 деца на възраст 0-3г. са били през 2018 г. Броя се увеличава със 7% спрямо предходната 2017 година. През 2019г. процентът на заболяемост

бележи спад, а именно 14 деца, на възраст 4-6г. в проценти е близо 8%.

- Астма – 21 % или 39 деца, 3 деца на възраст 0-3г. и 36 деца на възраст 4-6г. Възрастовия диапазон на заболяемост се запазва 4-6г. и в сравнение с предходни години процентът нараства осезаемо. През 2018г. 13% или 27 деца, от тях на възраст от 4-6 години имаме 25 деца и от 0-3 г. имаме 2 деца. Отбелязва се намаляване с 2 % спрямо предходната година. От 2012 г. до 2015 г., както и през 2018 г. новорегистрираните случаи са били във възрастовия диапазон от 4-6 години. През 2016 г. и 2017 г. са регистрирани и новооткрити от 0- 3 г.
- Вродени аномалии – 3 деца, на възраст 4-6г.
- в т.ч. на сърдечно съдовата система – 2 деца, 1 дете във възрастова група 0-3г. и 1 дете във възрастова група 4-6г.
- Открити други заболявания – 7 деца, 3 от които са във възрастова група 0-3г. и 4 деца във възрастова група – 4-6г.

При останалите заболявания и аномалии разпределението е както следва:

- Язва на стомаха и дванадесетопръстника – 1 дете - 4-6г.
- Плоско стъпало, придобито – 1 дете - 4-6г.
- Гръбначни изкривявания – 1 дете – 4-6г.
- Слепота и намалено зрение – 1 дете - 4-6г.
- Неврози – 1дете - 4-6г.
- Олигофрения – 1 дете - 4-6г.
- Нарушения на рефракцията и акомодацията – 1 дете - 4-6г.

- Няма деца новорегистрирани с диагнози: Туберкулоза, Злокачествени новообразования, Болести на щитовидната жлеза, от шифър 28 до шфър 35 също няма новооткрити деца със заболявания. Крипторхизъм (Q53) и Късни последици от травми и отравяния също не се регистрират открити заболявания в детска възраст.

Сравнителният анализ показва, че се запазва тенденцията и през 2019 година водещи заболявания да са: Астмата; Затлъстяване; Смущения в зрението; Хроничен бронхит; Пневмония.

Диспансерно наблюдение се осъществява на **182** деца или 4,8% от общия брой деца. При заболяванията, изискващи диспансерно наблюдение най-висок е броя на децата при:

- Астма – 37 случаи (20,3% от общия брой диспансеризирани деца).
- Епилепсия – 18 случаи (9,8% от общия брой диспансеризирани деца).
- Намаление на зрението на двете очи – 18 случаи (9,8% от общия брой диспансеризирани деца).

- Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм – 12 случаи (6,6% от общия брой диспансеризирани деца).
- Други поведенчески и емоционални разстройства – 12 случаи (6,6% от общия брой диспансеризирани деца).
- Ентеробиоза – 10 случаи (5,5% от общия брой диспансеризирани деца).
- Други алергични ринити и Слепота на едното око с по 9 случаи (5% от общия брой диспансеризирани деца за всяко едно от заболяванията).
- Глухота – 6 случаи (3,3% от общия брой диспансеризирани деца).
- Желязонеодоимъчни анемии – 5 случаи (2,7% от общия брой диспансеризирани деца).
- Инсулинозависим диабет без усложнения; Детска церебрална парализа; Други неточно определени болести на сърцето; Неалергична астма са с по 4 случаи всяко едно заболяване - (по 2,2% от общия брой диспансеризирани деца за всяко едно от заболяванията).
- Слепота и намалено зрение; Есенциална /първична/ хипертония и Обикновен хроничен бронхит с по 3 случаи (по 1,6% от общия брой диспансеризирани деца за всяко едно от заболяванията).
- С по 2 случаи са следните заболявания: Таласемия, неуточнена; Други невротични разстройства; Слепота на едно око и намал. зрение на другот; Нефритен синдром, неуточнен; Други уточнени вродени аномалии на сърцето, което съотнесено в проценти за всяко заболяване е 1% от общия брой диспансеризирани деца.
- Други тревожни разстройства; Увреждане на брахиалния плексус; Увреждания на другите зрителни пътища; Митрален (клапен) пролапс; Цьолиакия; Псориазис вулгарис; Хроничен нефритен синдром; Нефрозен синдром; Междукамерен септален дефект; Синдром на Edwards и Конско-варусно /криво/ стъпало са с по 1 случай (по 0,5% от общия брой диспансеризирани деца за всяко едно от заболяванията).

В общините ситуацията е следната:

- **Община Монтана** – общо диспансеризирани **74** деца. Запазва се тенденцията от предходните години водещи да са диспансеризирани с диагноза Астма – 21 деца и Намаление на зрението на двете очи – 12 деца.

В групата на диспансеризирани са деца със следните заболявания:

- Генерализирани разстройсва в развитието детски аутизъм 7 деца;
- Други алергични ринити – 6 деца;
- Епилепсия – 5 деца;
- Обикновен хроничен бронхит – 3 деца;

- Желязонеодоимъчни анемии; Слепота и намалено зрение; Глухота; Други уточнени вродени аномалии на сърцето – по 2 деца
 - Инсулинозависим диабет без усложнения; Други тревожни разстройства; Други невротични разстройства; Увреждане на брахиалния плексус; Детска церебрална парализа; Увреждания на другите зрителни пътища; Цьолиакия; Псориазис вулгарис; Нефрозен синдром; Междукामерен септален дефект; Синдром на Edwards и Конско варусно / криво /стъпало – по 1 дете
- **Община Вълчедръм** – общо диспансеризирани **8** деца. Водещи заболявания са: Желязонеодоимъчна анемия и Астма – с по 2 деца.
 - Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм; Други поведенчески и емоционални разстройства; Детска, юношеска и пресенилна катаракта; Други неточно определени болести на сърцето – диспансеризирани по 1 дете.
 - **Община Лом** – общо диспансеризирани **6** деца. Диспансеризиранията са със следните заболявания
 - Други алергични ринити – 3 деца
 - Други невротични разстройства; Генерализирани разстройства в развитието детски аутизъм; Астма са с по 1 дете.
 - **Община Вършец** – общо диспансеризирани **16** деца. Водещи заболявания са Ентеробиоза и Намаление на зрението на двете очи – по 5 деца за всяко от двете заболявания. На следващо място е Астма с 4 деца. Останалите диспансеризирани са със следните заболявания: Генерализирани разстойства в развитието детски аутизъм и Детска церебрална парализа с по 1 дете.
 - **Община Берковица** – подадени са данни за **19** деца. Водещо заболяване с 5 деца е Ентеробиоза. Останалите диспансеризирани са с диагнози: Епилепсия и Неалергична астма с по 4 деца.
 - Глухота – 2 деца.
 - Инсулинозависим диабет без усложнения; Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм; Намаление на зрението на двете очи; Астма са с по 1 дете.
 - **Община Бойчиновци** – диспансеризирано с Астма – 1 дете.
 - **Община Чипровци** – диспансеризирано 1 дете, без да бъде конкретизирано заболяването.
 - **Община Георги Дамяново** – Астма – 2 деца.

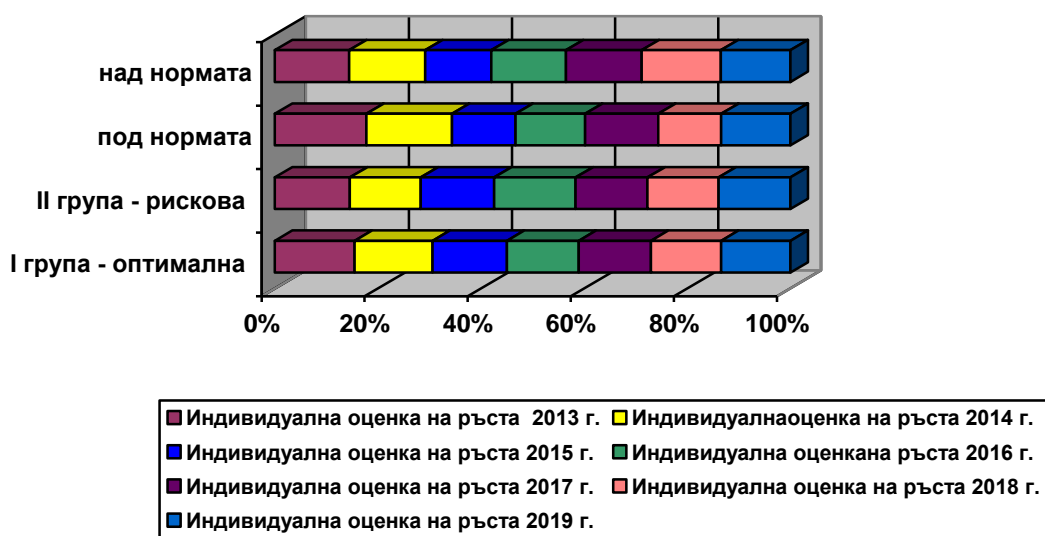
- **Община Брусарци** – диспансирани са 2 деца с диагнози: Инсулинозависим диабет и Астма.
- **Община Медковец**
 - Епилепсия – 2 деца
 - Глухота – 2 деца
 - Детска церебрална парализа – 1 дете
- Медицинските специалисти от **община Якимово** са отбелязали, че няма данни за деца на диспансерно наблюдение през 2019 г.

Потвърждава се тенденция наблюдаваната от предходните години за увеличаване случаите на едни и същи заболявания като „Астма“, и „Намаление на зрението на двете очи“. Като водещи диспансерни случаи заемат място „Епилепсия“, „Генерализирани разстройства в развитието детски аутизъм“ и „Други поведенчески и емоционални разстройства“.

ОЦЕНКА НА АНТРОПОМЕТРИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА УЧЕНИЦИТЕ

1. Индивидуална оценка на ръста.

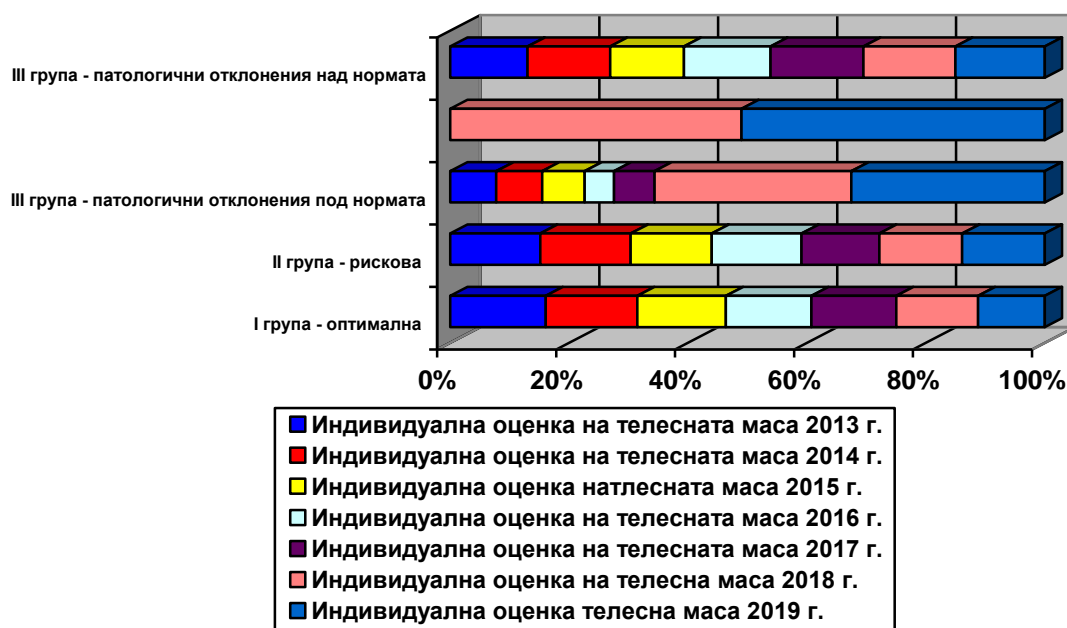
Индивидуална оценка на ръста е направена на 11923 ученици - 99%. Данните от оценката на ръста показват, че в I-ва група – оптимална попадат 10193 ученици – 85%, в рисковата група са 1349 ученици – 11%. Патологични отклонения са регистрирани при 381 ученици – 3 % в това число под нормата 138 броя и над нормата 243 ученици, 1% не са измерени поради чести отсъствия от училище и непредоставени талон 5 и 6. Тенденцията за повишаване обхвата на измерените ученици се запазва.

2. Индивидуална оценка на телесната маса.

Индивидуална оценка на телесната маса е направена на 10183 ученици или на 84% от общия брой или с 15% по - малко от предходната 2018г. Данните сочат, че с нормално телесно тегло са 8025 ученици или 78% от измерените ученици. В рискова група са 1426 лица (13% от общия брой на измерените, което за сравнение с данните през 2018г. се повишава). Патологични отклонения са открити при 732 ученици. Под нормата са 127 броя, а над нормата 605 броя. От учениците 16% не са измерени, като причина за това е посочена често отсъствие от училище, напускането им и непредставени талон 5 и 6.

Вероятните причини за патологичните отклонения в телесната маса се дължат от една страна на генетична обусловеност, непълноценно хранене и консумация на нездравословна храна, и от друга страна на намалена двигателна активност и ниска мотивация за спорт. В днешно време децата прекарват дълги часове пред телевизията или мониторите с видеоигри. Поради намалената двигателна активност, броят на изгорени калории е далеч по- малък, отколкото на приетите чрез храната, което води до затлъстяване.

ЗДРАВΟΣЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Данните от анализа на физическия статус на учениците сочат, че 97% от тях са покрили нормите за физическа дееспособност, като 95 ученици или под 1% са освободени от часовете по физическо възпитание, поради различни заболявания. Редовно и адекватно физическо натоварване насърчава хармоничното равнище на детето, а също така и намалява честотата на други заболявания. От получените данни е видно че само 23 ученика са включени в групи по лечебна физкултура в училище. Медицинските специалисти са отбелязали, че в анализиратата година има 33 ученика с оценка слаб (2).

За учебната 2019/2020 г. от общо 8990 подадени ученици, информация за профилактични прегледи е получена от 7996 ученици (88%), което е с 4 % по-малко от предходната 2018 година. За периода от 2014 г. до 2017 г. събираемостта на данните се е движила от 86% до 93%. В това число събираемостта на информацията във възрастовите групи на I клас, VII клас и X клас е, както следва:

- От подадени 784 ученици в първи клас, 638 от тях са представили информация за извършен профилактичен преглед. За разглежданата година това означава, че 81% от първокласниците са представили документ за проведен профилактичен преглед. Наблюдава се спад спрямо всичките предходни години - 2014 г. и 2015 г., когато този процент е бил 99% и 98%. За 2017 г. процентът отново се покачва на 96 на сто, а през 2018 г. процента е 97 на сто или с 1% повече от предходната година.
- От 829 ученици в седми клас, 646 са отчетени в групата на общо прегледаните. 77% от седмокласниците са представили документ за проведен профилактичен преглед от личния лекар, и тук процента е с 17 по-малко от предходната година.
- От 724 ученици в десети клас, 416 броя са представили талони за здравославно състояние (57%). От учениците в X клас 41% са представили информация от проведения профилактичен преглед през 2016 г. За 2014 г. и 2015 г. този процент е 89%. През 2017 г. има повишаване на събираемостта на информацията на 95%. През 2018 г. се наблюдава спад спрямо предходната година с 2% и събираемостта е 93%.

През 2017 г. тенденцията за намаляване на събираемостта на информацията се променя, като вече имаме повишаване в седми и десети клас. През 2018 г. в първи и седми клас процента се увеличава с 1 на сто, а пък при десети клас намалява с 2 на сто.

От общ брой ученици 11993 на областно ниво са подадени 8990 ученици, нови заболявания са открити при 609 от тях, което е 6,7%. При първокласниците нови заболявания са открити при 65 ученици. При 71 от седмокласниците обхванати с профилактичен преглед са регистрирани нови

заболявания. В групата на десетокласниците нови заболявания има при 35 ученици.

Отнесено към общия брой на новооткритите заболявания, най-голям е процента на:

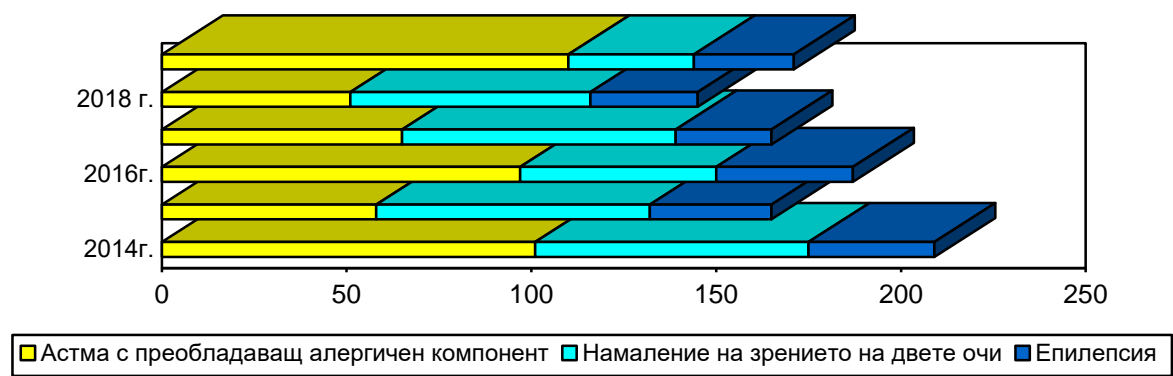
- Затлъстяване – 176 ученика или 28%. Отбелязва се понижение с 1% спрямо предходната 2018 година. В наблюдаваните групи разпределението е: 65 случая в I клас, 71 случая в VII клас и 35 случая в X клас.
- Смущения в зрението – 83 ученици 13%. Новорегистрирани са 6 случая в първи клас, 2 в седми и 2 в десети клас.
- Астма – 78 ученици 12%. Съотношение на нооткритите случаи в I, VII и X клас е 10:12:6. Наблюдава се увеличение спрямо 2018г. с 3 %.
- Специфично забавяне в развитието – 43 ученици или 7% от новооткритите заболявания. В наблюдаваните групи разпределението е: 6 случая в I клас, 7 случая в VII клас и 1 случая в X клас.
- Други заболявания – 42 ученици. Запазва се процентът от предходната година - 6%.
- Олигофрения – 30 ученици (4%) и Нарушения на рефракцията и акомодацията – 29 ученици - заемат голям дял от новооткритите заболявания, Епилепсия – 22 ученици (3%), Захарна болест (диабет) – 15 ученици (2%), Детска церебрална парализа – 14 ученици (2%).
- 12% заемат новооткрити заболявания като: Злокачествени новообразувания; Болести на щитовидната жлеза; Болести на кръвта и кръвотворните органи; Специални симптоми и синдроми (заекване, тикове, анорексия, енурезис, стереотипи); Слепота и намалено зрение; Глухота; Остър ревматизъм и хронична ревмат. Кардиопатия; Хипертонична болест; Хронични заболявания на тонзилите и аден. Вегетации; Алергичен ринит; Хроничен бронхит; Хроничен бронхит; Гастрит и дуоденит; Остър и хроничен гломерулонефрит; Остър и хроничен пиелонефрит; Камъни в бъбрека и уретера; Плоско стъпало, придобито; Гръбначни изкривявания; Вродени аномалии; Вродени аномалии на сърдечно съдовата система.

Общо диспансеризираните ученици през анализирания период са **353**, от тях от 7-14 години – 265 броя, от тях 149 момчета и 116 момичета, и от 14-18 години – 88 броя, от тях 40 момчета и 48 момичета. При заболяванията, изискващи диспансерно наблюдение, най-висок е процента на:

- Астма с преобладаващ алергичен компонент – 110 ученици на диспансерен отчет или 31% от общия брой на диспансеризираните. Наблюдава се сериозно увеличаване на процента спрямо предходни години. Преобладават диспансеризираните лица във възрастовия диапазон

от 7-14 г. – 96 ученици, спрямо 14-18 г. – 14 ученици. Диспансеризирани с диагноза – Неалергична астма са 11 ученика.

- Намаление на зрението на двете очи – 34 случая (9% от общия брой на диспансеризираните). Съотношението на диспансеризираните в групата от 7-14 г. и от 14-18 г. е 10:24 случая.
- Епилепсия – 27 случая или 7% от диспансеризираните лица тук процента намалява с 1% от миналата година. Съотношението на учениците водещи се на диспансерно наблюдение във възрастовите групи от 7-14 г. и 14-18 г. е 24:3 случая.
- Детска церебрална парализа – 17 случая – 4%
- Генерализирани разстройства в развитието детски аутизъм – 4% от общия брой диспансеризирани или това са 16 лица.
- Други поведенчески и емоционални разстройства и Инсулинозависим диабет, без усложнения – с по 13 случая – по 3%.
- Слепота на едното око и Намаление на зрението на едното око са с по 10 случаи – с по 2% от общия брой диспансерни случаи.
- Останалите 34% или 122 случая на диспансерно наблюдение са както следват: Ехинококоза; Левкемия; Желязонеодоимъчни анемии, от хр.загуба на кръв; Желязонеодоимъчни анемии, от хр.загуба на кръв; Таласемия; Тромбоцитопения, неуточнена; Вроден хипотиреоидизъм; Синдром на Cushing с хипофизарен произход; Хидроцефалия; Слепота и намалено зрение; Слепота на едно око и намал. зрение на другото; Глухота; Болести на слуховия нерв; Други ревматични болести на сърцето; Хипертонична болест на сърцето; Митрален (клапен) пролапс; Други неточно определени болести на сърцето; Алергичен ринит, причинен от полени; Други алергични ринити; Язва на стомаха; Цьолиакия; Юношески ревматоиден артрит; Други юношески артрити; Спондилоза; Юношеска остеохондроза на таза, бедр.кост и др.; Хроничен нефритен синдром; Нефрозен синдром; Нефритен синдром, неуточнен; Хроничен тубулоинтестициален нефрит; Обструктивна и рефлуксна нефропатия; Камъни в бъбрека; Други вродени аномалии на средното ухо; Други уточнени вродени аномалии на сърцето; Вродена хидронефроза; Смущения в зрението, като диспансерните случаи са от 1 до 6 случая.

Потвърждава се наблюдаваната от предходните периоди тенденция за увеличаване случаите и регистриране на нови такива от едни и същи заболявания, като астма, намаление на зрението и епилепсия.

В общините ситуацията е следната:

- **Община Монтана** – брой диспансеризирани ученици – **203** броя. Водещо заболяване е „Астма с преобладаващ алергичен компонент“ – 94 ученици, следвано от „Намаление на зрението на двете очи“ – 21 ученици. С диагноза Епилепсия -12 ученици; Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм – 11 случаи; Намаление на зрението на едното око – 10 ученици; Детска церебрална парализа – 9 ученици; С по 7 случая са Инсулинозависим диабет, без усложнения и Неалергична астма; Други уточнени вродени аномалии на сърцето – 4 ученици; Алергичен ринит, причинен от полени – 3 случая, със същият брой е и Желязонеодоимъчни анемии, от хр.загуба на кръв. С по 2 случая са Тромбоцитопения, неуточнена; Синдром на Cushing с хипофизарен произход; Други неточно определени болести на сърцето; Други алергични ринити; Юношески ревматоиден артрит. С по 1 ученик са Левкемия; Муковисцидоза; Др. поведенчески и емоционални разстройства; Множествена склероза; Глухота; Цьолиакия; Други юношески артрити; Юношеска остеохондроза на таза, бедр.кост и др.; Нефрозен синдром; Хроничен тубулоинтестициален нефрит; Обструктивна и рефлуксна нефропатия. 159 са случаите при деца на възраст 7-14г., а 44 са във възрастовата група 14-18г. Най - голям брой диспансерни случаи е при момчетата във възрастовата група 7-14г., следвано от момичетата във същия възрастов диапазон. С малка разлика се наблюдава обратна тенденция при възрастовата група 14-18г.
- **Община Лом** – общ брой диспансеризирани са 13 ученици. Наблюдава се спад на диспансерните случаи с 32 ученици или с 28% по-малко от предходната 2018г., когато са били 45 диспансерни случая. Разпределението е следното: Инсулинозависим диабет, без усложнения – 4 случая; Алергичен ринит, причинен от полени – 3 ученици. Единични са случаите с Левкемия; Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм; Епилепсия; Детска церебрална парализа; Неалергична астма; Други уточнени вродени аномалии на сърцето. 9 са случаите на диспансерно наблюдение на ученици във възрастова група 7-14г., а във възрастовата група 14-18г. са 4 случая. Броят на момчетата 7-14г. е 5, при момичетата във същата

възрастова група са 4. В групата на 14-18 годишните младежи броят на момчетата е 1 случай, а при момичетата 3 случая на диспансерно наблюдение.

- **Община Вълчедръм** – брой диспансеризирани са **56** ученици. В сравнение с предходната 2018г. / 31 случая / се наблюдава увеличение на случаите. Водещи заболявания са Други поведенчески и емоционални разстройства – 12 ученици; Слепота на едното око – 9 случая; Епилепсия – 7 случая; Астма с преобладаващ алергичен компонент – 5 ученици; Други неточно определени болести на сърцето – 4 случая; Желязонеодоимъчна анемия, неуточнена и Есенциална /първична/ хипертония – с по 3 случая. С по два случая са Таласемия; Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм; Слепота на едно око и намал. зрение на другото; Нефритен синдром, неуточнен. С по един случай са Инсулинозависим диабет, без усложнения; Детска церебрална парализа; Слепота и намалено зрение; Митрален (клапен) пролапс; Хроничен нефритен синдром;
- **Община Бойчиновци** – брой диспансеризирани са **13** ученици. Водещо заболяване е Астма с преобладаващ алергичен компонент – 4 случая, следван от Неалергична астма с 3 случая. С по един случай са следните заболявания под диспансерно наблюдение: Ехинококоза; Вроден хипотиреоидизъм; Детска спинална мускулна атрофия, I тип; Детска церебрална парализа; Болести на слуховия нерв; Спондилоза; Юношеска остеохондроза на таза, бедр.кост и др.
- **Община Медковец** – диспансеризирани са **10** ученици с диагнози – Намаление на зрението на двете очи – 4 ученици; Шизофреници – 2 случая, със същия брой са и Глухота; Хипертонична болест на сърцето.
- **Община Берковица** – диспансеризирани са **38** ученици. Преобладават диспансеризираните ученици със следните заболявания – Намаление на зрението на двете очи – 9 случая, следва Епилепсия – 6 случая; Детска церебрална парализа – 5 случая; Астма с преобладаващ алергичен компонент – 3 ученици; Вроден хипотиреоидизъм – 2 ученици, със същия брой са Генерализирани разст. в развитието детски аутизъм; Глухота; Други вродени аномалии на средното ухо. С по 1 случай са Хидроцефалия; Слепота на едно око и намал. зрение на другото; Слепота на едното око; Болести на слуховия нерв; Язва на стомаха; Юношески ревматоиден артрит; Камъни в бъбрека.
- **Община Брусарци** – няма подадени диспансерни случаи.

- **Община Вършец** – описан е **1** случай без да бъде конкретизиран със заболяване.
- **Община Чипровци** – диспансеризирани са **13** ученици, от които са както следва: Смущения в зрението – 6 ученици; Астма с преобладаващ алергичен компонент – 4 случая. С по 1 случай са Епилепсия; Нефритен синдром, неуточнен и Вродена хидронефроза.
- **Община Якимово** – няма данни за диспансеризирани ученици.
- **Община Георги Дамяново** – няма данни за диспансеризирани ученици.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

1. Наблюдава се спад в събираемостта на резултатите от основните профилактични прегледи. Анализът на данните сочи, че през 2019 година данни за проведени профилактични прегледи са получени за:
 - 10303 деца или 65% от общия брой деца и ученици. Сравнение с предходната година има намаляване с 30%, като през 2018г. е бил 95%. За периода от 2012 г. до 2018 г. събираемостта на информацията варира от 93% до 97%.
 - При учениците общия брой ученици, записани в училищата, се разминава с подадения общ брой в регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на учениците, проведен в периода септември - декември, отразен в личните им профилактични карти. Също така общия брой преминали прегледи, съотнесен към по - горе посочените брой ученици е, както следва: съотнесен към общия брой записани ученици в учебните заведения е 66%, а съотнесен към общия брой ученици в регистрирани заболявания е 88%., т. е. има намаляване на процента на получената информация спрямо предходната година с 4%. Събираемостта на данните за прегледаните учениците през 2019г. показва понижаване.
2. Обхватът на децата и учениците, на които е извършено антропометрично изследване от медицинските специалисти е 98% за ИОР, 86% за ИОТМ и 90% ИФД. Честите отсъствия от детските заведения и училищата и напускането им са причина между 2% - 14% от обслужваният контингент да не бъде включен в антропометричното изследване.
3. Сравнителният анализ показва, че се запазва тенденцията и през 2019 година водещи заболявания са затлъстяването в ученическа възраст, астмата и при деца и при ученици, смущение в зрението в училищна

възраст, а при децата се констатира голям брой с олигофрения и нарушение на рефракцията и акомодацията. Повишеният процент на случаите със затлъстяване в училищна възраст налага извода, че съществуват сериозни пропуски в храненето и намалена физическа активност вследствие съвременния начин на живот.

- При заболяванията изискващи диспансерно наблюдение водещи във възрастова група от 0-7 г. са астмата, епилепсия, генерализирани разст. в развитието детски аутизъм и др. поведенчески и емоционални разстройства.
- При заболяванията изискващи диспансерно наблюдение водещи във възрастова група от 7-18 г. са астма с преобладаващ алергичен компонент, епилепсия и намаление на зрението на двете очи.
- Данните от профилактичните прегледи и диспансерното наблюдение на деца и ученици за 2019 г. потвърждават необходимостта от системното им провеждане като възможност за ранно откриване и отстраняване на здравни проблеми у подрастващите. От значение е още в детска възраст да се акцентира върху дейности за профилактика на хроничните незаразни заболявания, които съставляват значителен дял от патологията на възрастното население. За подобряване на здравословното състояние на детското население от област Монтана е необходимо да продължи реализирането на профилактични програми за преодоляването на конкретните здравни проблеми с ангажирането на медицински специалисти, педагози, родители и обществеността като цяло. Медицинският специалист би могъл да работи по-активно с диспансеризираните деца, прилагайки индивидуален подход към всяко от тях.

В заключение трябва да се отбележи, че патологията в ученическа възраст се увеличава. Най-честите заболявания при тях от години са с неизменно челни позиции и само съвместните усилия на всички институции могат да доведат до постигането на добри резултати в превенцията на тези заболявания.

ЦЕЛГОДИШНИ ДЕЙНОСТИ:

1. Провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата.
2. Организиране и провеждане на програми за здравно образование на децата и учениците. Да бъдат включени в плановете за здравно-образователната дейност на медицинските специалисти в детските и учебните заведения беседи на теми „Профилактика на затлъстяването“, „Здравословно хранене“ и „Профилактика на гръбначните изкривявания“.

3. Участие на медицинският специалист в подготовката, подбора и провеждането на различните форми на отдих, туризъм и обучение на децата и учениците.
4. Да се спазват здравните изисквания за правилното протичане на учебния процес, с цел профилактика на предотвратимите заболявания в ученическа възраст.

Изготвили:

ст. инспектор Даниела Божинова
отдел ДЗК